

9. Стрельніков В. Ю. Внесок видатних полтавських педагогів Антона Макаренка і Григорія Ващенка в теорію педагогічного проектування / В. Ю. Стрельніков // Четверті Череванівські наукові читання : зб. наук. ст. за матеріалами Всеукр. наук. конф. (з міжнар. участю) (до 100-річчя з часу створення історико-філологічного факультету в Полтаві), 25–26 жовт. 2018 р. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. – С. 128–136.
10. Стрельніков В. Ю. Розвиток започаткованої А. С. Макаренком теорії проектування дидактичних систем / В. Ю. Стрельніков // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013. – Вип. 12. – 400 с. – С. 300–305.
11. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. твори: В 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 1. – С. 55–208.

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ А. С. МАКАРЕНКА: НОВІ ВИМІРИ

*Таможська І. В., Куліш С. М.
Харків, Україна*

Науковці наголошують на актуальності педагогічних ідей А. Макаренка, які є універсальними, адже по-новому осмислюються в умовах сьогодення: запозичується досвід інноваційних виховних практик, що набувають сучасних вимірів, акцентується увага на позитивних цінностях, які мають вирішальне значення в процесі життєдіяльності людини.

Досвід і педагогічна спадщина А. Макаренка, як зазначає Н. Дічек, «переконливо ввійшли до світового педагогічного знання й освітньо-історичного процесу, і не лише як факт історії, але і як зібрання цінних теоретико-методичних ідей, здатних збудити творчу уяву представників сучасного науково-освітнього дискурсу» [4; 233]. Г. Кочерга вказує на широкоформатність, глибинність, різнобічність, індивідуальність у підходах А. Макаренка до педагогічної діяльності, що є актуальною в часовому просторі [5; 142].

Н. Філіпчук акцентує увагу на гуманістичних цінностях й етико-естетичних ідеях спадщини А. Макаренка [9; 211], Н. Постригач – на новаторському підході до розв’язання проблем соціалізації молоді, до окреслення ідеального образу людини майбутнього, зазначаючи практичні напрями її формування [8; 55], О. Галян – на суб’єктності особистості школяра в педагогічному дискурсі А. Макаренка [3; 12], П. Бойчук – на концептуальних засадах родинної педагогіки (виховні можливості батьківського авторитету; моральне, трудове, економічне, статеве виховання в сім’ї; загальні умови родинного виховання) [2; 13], В. Андрущенко – на «колективістській педагогіці» А. Макаренка [1; 3].

Н. Філіпчук виокремлює домінанти етапів виховної системи А. Макаренка:

1) забезпечення культуровідповідності процесу становлення й розвитку дитини, адже культурні цінності – це джерело творчого перетворення

особистості;

2) активне підтримування суб'єктності вихованця впродовж навчально-виховної діяльності різними формами / методами / засобами, що впливає на саморозвиток;

3) виховна модель має сприяти розвитку емоційно-моральної складової особистості, ціннісно-смысловому ставленню до рідної землі, вітчизни, народу, друзів, колективу;

4) формування позитивного соціокультурного середовища для забезпечення змістоутворювального виховання, у процесі якого досягається гуманістичний зміст поведінкових норм [9; 218].

О. Галян звертає увагу на педагогічні ідеї А. Макаренка, у яких міститься вказівка на можливість реалізації вихованцями «авторства власного життя» відповідно до вимог суспільства, у такий спосіб визначається й зміст їхньої суб'єктності, що реалізується в пізнавальній активності [3; 18].

В. Андрущенко висловлює думку щодо «колективістської педагогіки» А. Макаренка, яка не тільки не суперечить сучасним людиноцентристським підходам, що впроваджуються в освіту, а й створює для них своєрідне соціальне підґрунтя. Поєднання особистісного виміру в педагогіці й освіті із феноменом «колективістські взаємини» / «колектив» є актуальним завданням сьогодення. Змінюються пріоритети людини, коли вона жила для колективу, а не колектив задля її розвитку [1; 5].

Слушною є думка О. Кучерявого: категорія активної діяльності дітей є основою Макаренкової концепції паралельної педагогічної дії як цінності. Діяльність (навчальна / трудова / ігрова / побутова) виконує функцію універсального засобу розвитку й удосконалення «природних сил вихованців», сприяє формуванню «гуманних ціннісних орієнтирів» [6; 13]. Потужним педагогічним засобом стимулювання позитивної мотивації вихованців є забезпечення різних видів діяльності шляхом виконання вправ різнорівневої складності / проблемності, що сприяє поглибленню знань, удосконаленню вмій / навичок, формуванню корисних звичок.

На думку Т. Максименко, основа інноваційної педагогічної діяльності А. Макаренка – навчити людину володіти собою, розумно керувати своїми почуттями та вчинками, що сприятиме становленню особистості [7; 140].

Отже, на основі наведених міркувань зробимо такі висновки: виховні теоретико-методичні ідеї А. Макаренка є затребуваними в освітній практиці ЗВО України; авторські педагогічні концепції (виховання в колективі, сімейного виховання, паралельна педагогічна дія як цінність), гуманні ціннісні орієнтири його педагогічної діяльності – основа освітньо-виховного процесу, що є соціально-діяльнісною системою.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. П. Колективістська педагогіка А. Макаренка у її значенні для сьогодення і в перспективі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. №3(29). С. 3–9.

2. Бойчук П. М. Педагогічний аналіз концепцій сімейного виховання А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2008. № 1. С. 13–18.
3. Галян О. І. Погляд на суб'єктність особистості школяра у педагогічному дискурсі А. С. Макаренка та Г. Г. Ващенко. *Історія педагогіки в особах*. С. 12–20.
4. Дічек Н. П. Творча спадщина А. С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти ХХІ століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. №2(76). С. 221–235.
5. Кочерга Г. Макаренківська педагогіка в культурно-освітньому вимірі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2013. Вип. 12. С. 141–145.
6. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
7. Максименко Т. М. Ідеї А. С. Макаренка у формуванні сучасної особистості. *Творча спадщина А. С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти ХХІ століття*: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 15–16 березня 2018 р.). Суми, 2018. С. 139–141.
8. Постригач Н. О. Міжнародний вимір педагогіки А. С. Макаренка: італійський дискурс. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. №3(29). С. 54–61.
9. Філіпчук Н. О. Гуманістичні цінності й етико-естетичні ідеї у педагогічній спадщині А. Макаренка: сучасний погляд. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. №2. С. 211–220.

ТЕХНОЛОГІЇ В МЕНЕДЖМЕНТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Атаманчук Н. М.
Полтава, Україна*

Проблема управління розвитком вищої освіти в Україні, набула актуальності з часу коли заклади вищої освіти (далі ЗВО) намагаються стати конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг. Підготовка висококваліфікованих фахівців на сучасному етапі вимагає використання технологій в менеджменті інноваційної діяльності, що дозволить інтенсивно впроваджувати зміни в освітній процес вищої школи відповідно потреб працедавців.

Основною метою менеджменту інноваційної діяльності у вищій освіті є створення умов для розвитку інноваційної культури в освітньому середовищі та формування в учасників освітнього процесу компетентностей, необхідних для успішної інноваційної діяльності. Такий підхід дозволяє забезпечити конкурентоспроможність ЗВО на ринку освітніх послуг, сприяє розвитку інноваційного підприємництва та впровадженню передових технологій.

За Л. Даниленко, менеджмент освітніх інновацій є складовою загального менеджменту і розглядається в теорії як процес цілеспрямованого впливу суб'єкта управління (керівника) на інший об'єкт управління – соціальну систему, що перебуває в стані постійного розвитку, внаслідок якого